

Locuinti'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Frat'a tragatorului [Ló-vésztoza], Nr 5.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decatu numai de la corespondentii regulari ai „Federatiunii.“
Articlii tramisi si republicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 8 d. v. a.
Pre siese lune . . . 6 " " "
Pre anulu intregu . . . 12 " " "

Pentru Romani'a:

prea. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 „ 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taes'a timbrata pentru fiesce-care publicatiune separatu. In loculu deschisau 20 cr. de linia.
Unu esemplarin costa 10 cr.

Conferinti'a de Alb'a-Juli'a.

(Fine.)*

Vineri, 14/2. aprile, a. c. demineti'a, membrii comitetului se adunara la D. ref. Baritiu, carele dede cetire operatelu de nou prelucrate intru intielesulu propunerii formulate si adoptate eri de comitetu si conferinti'a. „Dechiaratiunea“ fu primita intocm'a dupa testu, la „petitiune“ se fece ore care observare, inse fora a se schimbá punctulu resp. remanendu a se face acést'a in siedinti'a conferintiiei.

La 10 ore siedinti'a se deschise. Se ceti procesulu verbalu alu siedintiiei de eri séra si cu ore si cari modificatiuni se autentica.

Referintele comisiunii, permitendu unele deslusiri, cetesce mai antáiu testulu „dechiaratiunii“, carele fu ascultat cu placere si intre semne viue de perfecta aprobatiune, — apoi testulu „petitiunii“ carele mai nainte cam difusu, acum'a érá formulatu scurtu si precisu. Conferinti'a, multiunita de ambele operate, dede espressionu sentimentelu sale de stima cátra D. Baritiu prin aclamatiuni simpatiche si aplause unanime.

Presiedintele provoca conferinti'a a luá operat'le la desbatere generale si dupa inchierea acestoru-a, a se trece la desbatere speciale. — Mai multi membrii recomandara a se primi „Dechiaratiunea“ asié precum e compusa, neschimbata, érá „petitiunea“ de base a desbateriloru speciale. Conferinti'a primi cu unanimitate intregu testulu „dechiaratiunii“, érá „petitiunea“ se luá la desbatere speciale. Cetindu se dupa puncte, celea mai multe se primira dupa testu, érá altele cu pucine modificatiuni, d'ntre cari cea mai esentiale fu a punctulu d'in petitiulu antáiu, prin carele domnitóulu esterogatu a denegá sanctiunea sa „Statutulu“ anarii autonome a catoliciloru ung. de rit. lat. ántu acelu-a tinde a vatamá drepturile de indep. si auton. a besericei rom. gr. cat., etc. Ales. Romanu propuse a nu se intrebuintá espressionu d'in testu, carea involve cá am vré se combatemu „statutulu“ cá atare, ceea ce nu pote fi scopulu nostru, ci a cere puru si simplu, ceea ce ne interesia de a dreptulu, adeca numai anularea aceluor concluse a le statutulu, cari privescu beserica rom. gr. cat. Dupa mai multe discussiuni pro si contr'a, conferinti'a in urma primi a se modificá punctulu resp. intru intielesulu acestu-a, formulatu de propunetóriulu.

D. dr. I. Maioru cerú cá la numirea besericei rom. gr. cat. „d'in Transilvani'a si Ungari'a“ se se adauga „si Banatu,“ ceea ce dede ocaziune la una discussiune mai animata, la carea luara parte mai multi membri, parte spriginindu, parte combatendu propunerea. In fine facundu-se observatiunea, cá primindu-se acestu adausu de provincialismu, cu acelu dreptu s'aru poté pretinde si adaugerea altoru provincie, districte, etc., cari se si cuprindeá in formul'a vechia „Archi-Episcopus et Motropolit totius Regni Transsylvaniae, Albae-Juliae, Vadensis, Maramosiensis, Sylvasiensis et Districtus Magnovaradinensis, etc.“ conferinti'a primi a se tiené testulu.

Dupa modificatiunea aretata si vre o doue stilari, petitiunea fu primita cu unanimitate. Presiedintele puse apoi intrebarea despre subscrierea petitiunii. Conferinti'a decisé cá petitiunea se o subscrie: presiedintele si secretarii, apoi se se adauga „in numele membriloru conferintiiei precum urmedia“ insfrandu-se apoi numele toturorua de pre list'a orig. alaturata la procesulu verbale.

D. Prof. I. Moldovanu, (secret. conf.) propune cá actele conferintiiei, cá unu documentu pentru viitoriu, se se depuna si pastredie in archivu metrop. de Blasiu, ceea ce se si primi. — Presiedintele fu rogatu a ingrigi pentru purisarea petitiunii si a dechiaratiunii, a se insarciná cu agendele incunoscentiarii membriloru deputatiunii despre tempulu etc. a innaintarii.

Mai multi membri ai conferintiiei doriau cá

celoru doi pastori (epii de Oradea-Mare si Logosiu), cari parasindu-si oile au intratu in staululu strainu, se li se deé votu de blamu pentru portarea loru vatematia drepturiloru de indep. si auton. a besericei rom. gr. cat. si a sentimintelu, se pote dice, a toturoru credinciosiloru rom. de legea gr. cat. si espressionu desaprobárii se se treca in procesulu verbalu. D. Francu (fisc. comit. Zarandu) propuse a se esprime acesta desaprobare, conferinti'a inse, netienendu se acestu lucru de competenti'a ei, nu primi propunerea, crediendu, si forte intieptiesce, cá insu-si actulu adunarii si conclusele ei sunt de ajunsu pentru a se pricepe de sine desaprobarea conduitei loru, daca voru vré se intielega . . .

Conferinti'a esprime multiunita sa Dlui Presiedinte pentru conchiamarea si intiept'a conducere, secretariloru si comitetului, pentru ostenele loru, érá in parte Dlui ref. Baritiu pentru compunerea elaboratelu. Presiedintele multiamesce membriloru conferintiiei pentru zelulu loru cátra beserica si intru adeveru rar'a si esemplari'a contielegere si unanimitate dovedita in decursulu consultariloru.

Dupa salutari cordiale, conferinti'a se dissolvá intru entusiastice strigári „La revedere in congresulu la Alb'a-Juli'a!“

Cat. Cens.

De pre malulu Muresiului,

in martiu 1871.

Sé aruncámu una reprivire in trecutu, si se ni aducemu a minte de bucuri'a ce ni aduce vér'a una ploia plina de daru, dupa seceta de lune intregé care se pareá a infectá — cu ciurma — aerulu, a incremení pamentulu si a nemici vegetatiunea, implendu de ingrigire pre economi pentru semenaturele si productele loru. Asemenea sorte avura si fostii iobagi in Transilvani'a.

Deci, dámu in acésta directiune caracteristica urmatoriele:

In an. 1848. se nascu unu spiritulu alu tempulu invocandu libertatea, care se latí cu repediune mai preste intrega Europa.

Natiunea romana in Transilvani'a in cursu de seculi despoata, in urm'a conjuratiunii d'in partea ungro secuiloru si a sasiloru facuta la anu 1437 in contra-i, de drepturile ei politice si publice, se leganá in dulce sperantia, cá acelu spiritulu alu tempulu aduse si pentru ea libertatea, dar' s'a insielatu amaru! cá-ci ea este asta-di inca despoata de drepturile sale!

Spiritulu tempulu d'in acelu anu totu-si nu a disparutu fára ca se nu fia adusu in alta directiune si pentru natiunea romana, unu bine: elu sterse robot'a si in Transilvani'a, ceea ce implí animele fostiloru iobagi de adeverata bucuria, dar' dupa unu anu degiá acésta bucuria li-se turburá.

Curundu dupa sugrumarea revolutiunii d'in 1849, aristocratii unguri, respective fostii domni pamentesci, incepura a se miscá, intocm'a ca si candu ar' fi facutu unu complotu (Nu ca si candu, ci intru adeveru. Red.) a supr'a fostiloru iobagi, si a pasí in contra loru la fostele atunci officie politice, conturbandu i sub totu felulu de preteste, si séu i au scosu d'in possessiunile loru urbariale, séu au storsu cu forti'a séu cu viclene apucature contracte de la ei, prin vari trebuira se recunosca, cá ar' fi posedatu sessiunile urbariale cá judi de curte, cá pastori de campu, arendatori, etc.

Dupa ce se infintiará mai tardíu judecatoriele, incepura a incusá la acestea pre fostii iobagi, prin advocatii loru vechi, inreutatíti si esperti in suciture si in inventarea atinseloru si a altoru mediu-loce, botezandu sessiuni pure iobagesci in „allodialé“, si pre intr'adeveru fostii iobagi, in „dileri.“

Nu incapé neci o indoiele, cá numerulu precumpentoriu alu amplotiloru de la officiele politice si judiciari de la an. 1850 pana la an. 1861,

in care tempu s'au decisu multe procese urbariali conscientiosu si definitivu cu esceptiunea tribunalulu urbarialu d'in scaunulu Muresiului, unde érá B. Apór Károly presiedinte, si a aceluor casuri, unde si cáte unu amplotiatu strainu de la officie politice si judiciari, carui-a i-a lipsitu consciinti'a si constanti'a, a fostu coruptu de fostii domni de pamentu, cari se folosira si de coruptiuni, — a fostu pentru iobagii d'in Transilvani'a asié d'icundu unu beneficiu.

De ar' fi fostu inse magiarii si atunci la potere, si de aru fi avutu ei si atunci posturile cardinale, si cu putina esceptiuni si cele mai de josu in comitate si in scaunele secuesci, precum le au de la 1861, si anumitu de la 1867 incoce, aru fi remasu tare pucini fosti iobagi in possessiunea sessiuniloru urbariali.

Spre intarirea celoru díse, voiú a me ocupá in deosebi cu D. B. Apór, presiedinte la Tabl'a reg. d'in Tergu-Muresiului.

Acestu aristocratu inreutatítu, care vré a trece de fiu alu Themidei, dar' carei a elu atátu de putienu i sémena! care se deobesce de hiene numai intr'atát'a: cá acestea au instinctulu de a sapá si scote cadavrele d'in morminte, pre candu elu (b. Apór) au pregatitu inainte de tempu pentru mii de fiintie omenesci paturile de morte! deveni successoru, la crearea tribunalulu urbariale de II. instantia d'in anulu 1858, denumitulu bar. Iosca, care mai tardíu resigná. Curundu dupa aceea trebuira se sentia fostii iobagi incurcati in procese urbariali cu fostii loru domni, greu'a aperare a nedreptátiloru acestui monstru, de si fostii amplotati nemti pusera dupa potintia stavile diavolesciloru lui apucature.

Dupa desfiintierea officioru politice-judiciali si judiciari-urbariale in Transilvani'a in 1861, fu numitu bar. Apór de presiedinte la Tabl'a regéscá judiciale in Tergu-Muresiului, transpunendu se totodata si procesele urbariali la acestu foru de II. instantia, si, prin urmare, s'a abatu ap'a in intregu intielesulu cuventulu la mor'a lui.

Omnipotenti'a sa se estinse acum a supr'a toturoru organeloru de la judecatori'a de prim'a instantia, caroru-a nu li remase alta, de cátu a se supune intentiuniloru lui infernale de si nu consuná cu consciinti'a loru, daca nu preferiá a fi dimisiunati.

Terorismulu lui se intinse si asupr'a assesoriloru de la Tabl'a reg., si celu ce nu se supuneá dictaturei lui infernale, sic volo, sic jubeo, deveniá persecutat si delaturatu d'in officiu.

D'in asemenea cauze incepú acestu neomu inca in an. 1866 a miscá tote petrele cá se delaturedie pre fostii assesori de natiunalitatea romana: Gaitanu si Romanu, fiindu inse cá nelegiurile lui erau sciute la fost'a c. r. cancelaria aulica, si elu sentiá cá delaturarea lui chiaru se pregatesce acolo, nu si-potú esecutá propusulu, dar' nu se odihni, dupa ce se dede magiariloru ministeriu propriu, unde nelegiurile lui nu erau inca cunoscute, ci esoperá dimisiunarea si pensiunarea mentiunatiloru duoi individi in etatea loru cea mai robusta.

Mai incolo, a esoperatu elu delaturarea si pensionarea altoru assesori érá de la tabl'a reg., chiaru si de unguri respectati si cunoscuti de ómeni drepti si activi, totu in etatea cea mai robusta, si asié au impucinat numerulu assesoriloru natiunii romane, respective alu aceluor assesori, cari nu s'au supusu orbesce intentiuniloru lui nedrepte.

La denumirea vice-presiedintelui actualu, de natiunalitate romana, se opuse elu inca d'in tóte poterile folosindu-se de tóte midilócele malitíose, spre norocire inse asta data nu potú pune corona nisuintiloru sale. Ocuparea acestui postu de vice-presiedinte, devenitu vacantu inca in an. 1866 la Tabl'a reg., prin altu fiu alu natiunii romane, scitú elu a o impede cá pana la reorganizatiunea acestui foru judecatorescu in 1869 d'in calculii sei!

Senatele le au compusu elu totu-dea-un'a dupa volnicia, d'in acei assesori, cari éráu supusi vointiloru lui, si totu-dea-un'a asié, cátu acei

*) Vedi Nr. 38 si 39 ai „Fed.“

membri, cari aveáu curagiu sè apere dreptatea, remaneau la votisare totu-de-un'a in minoritate. Cळेle de referada atingetorie de processele urbariale, mai cu sęma pana la reorganizatiunea tablei reg. an. 1869, de securu nu voru dá de mintiuna acęsta afirmatiune.

Trecemu acum la istoria Tofalenilor, carea, dupa ce devenise cunoscuta in publicu, s'a venturatu in tote diariile romane si a fãra preste marginile imperiului Ostrungurescu, apoi in tote foiele publ. magiare si nemtiesci d'in Ung. si Transilv., ba dupa cunoscut'a interpelatiune a deputatului Ales. Romanu, scandalulu Aporianu s'a stracoratu in celea mai de frunte diurnale ale staturilor europene, in cãtu guvernulu magiaru, ne mai potendu de rusine, au crediutu cã va sterge rusinea europeana daca va luã a supr'a-si una parte d'intr'ins'a, incercandu-se in organele sale oficiose a recusã in cãtu-va faptulu a carui-a enormitate o recunosch marturisindu cã „este intru adeveru lucru nepomenitu a se poté espropriã una comunitate intrega“, — neconsiderandu oficiosele, cã prin acęst'a facu celu mai reu servitiu guvernului, facandu-lu complice cu justitiarulu seu celu fãra de sufletu, in locu de a-i consiliã immediat'a destituire si punere sub cercetare criminale a functionariulu seu Aporu, banuitu chiar' si de juramentu falsu.

Cetitorii nostri cunosc d'in acestu diariu momentele cele mai insemnate ale scandalosului procesu Aporianu precum si funest'a deslegare a lui prin justitiã mag.; deci nu vomu mai repeti cele publicate, ci relativu la acęstu procesu, vomu pune la vederea lectoriloru numai date de acelea, cari nu li-su cunoscute inca si apoi vomu mai adauge altele cari nu se tienu de caus'a Tofalenilor, sunt inse de aceea-si natura, menite a reversã si mai multa lumina, sęu mai bine umbra, a supr'a caracterului acelui neomu, ce se tiene de cast'a baroniloru, dar' nu unde incepe ci unde se finesce omulu.

(Va urmã.)

Organizatiunea armatei romane.

Una corespundintia a diariului vienesu „Tages Presse“ primita de la „Confiniile Romaniei“, si datata d'in 16 aprile, comunica, cu privire la organizatiunea armatei romane, urmatoriile:

„Reorganizatiunea armatei romane dupa modelulu prussianu, care a intempnatu mari obstacole la ministeriulu precedentu, cu inceputulu primaverii s'a pusu in lucrare cu tota seriozitate. Iniativ'a la acęsta reorganizatiune a luat-o insusi principele, care a aflatu in ministeriulu actualu unu instrumentu vilu si devotatu. Regulamentulu de servitiu, essercitiile si tote institutiunile militare prussiane au sę se puna in aplicatiune inca in cursulu acestui anu. Daca aceste propusetiuni se voru essecutã cu energia si daca se voru sustienę si urmã si de ministerele urmatorie, atunci este de temutu, cã la confiniile nostre sudu-ostice, in vre o cãti-va ani, se va formã una armata tare

FOISIORIA

Momente d'in istoria fanariotiloru.

Introduciune.

Acea ura si urgia, care este impreunata cu numele de fanariotu la poporele d'in Turci'a europena si la poporulu romanescu d'in Romania, se pote comparã in cãtu-va numai cu man'a si ur'a ce nutrescu poporele statelor Europei apusene a supr'a numelui de iesuitu. Acea ura de fanarioti este inse in totu casulu mai mare. Cu tote acestea, voindu a conversã cu acęsta ocaziune despre fanarioti, si de spiritalu fanariotismulu, noi ne vomu adoperã, precum credemu cã amu urmatu si in disertatiunea nostra istorica despre iesuiti, ca in decursulu conversatiunei nostre sę remanemu aperati si scutiti de ori-ce opiniuni preconcepte, de ori-ce antipatia, ca si de simpatia, care ar' fi in stare de a ne duce drept'a judecata in erore. Una impregiurare decisiva voimu a constatã d'in capulu locului. Daca iesuitismulu apusenu avuse una iniuriinta profunda a supr'a destineloru unei pãrti considerabile a natiunei nostre, apoi fanariotismulu nu numai a influentiatu preste tota romanimea aprobe una mie de ani, dara elu a si tienu in man'a sa destinatele, activitatea publica si privata a maioritatei poporului romanescu in Moldov'a si in Muntenia, in unu periodu de unu seculu si mai bine, pentru-cã fanarioti au sciutu sę cumpete pre sultani si pre port'a loru asię, in cãtu mai multe familie de ale loru ajunsera la tronurile moldavo-romanesce. Fostu-au acea iniuriinta a fanariotiloru fericitoria, sęu, d'in contra, funesta pentru natiunea romanęca? Acęsta intrebatiune pusa acum facia cu intręg'a di-

perfectamente borussificata, carea in casulu vreunei eventualitãti, n'ar favorisã nici-decãtu interesele Ostrungariei. La inceputu puterea armata a Romaniei nu constã d'in mai multi de 8000 fetiori. Dupa ce s'au intrudusu inse institutiunile militare franceze si s'au formatu militiele si dorobantii, numerulu armatei romane au crescutu forte multu, si, in fine, guvernulu romanu, fãra a mai considerã obstacolele, voiã a urcã si armat'a stabile la unu asemenea numeru, incãtu se pareã, cã Romania are de cugetu sę renuncie la avantajulu neutralitãtii si cu ajutoriulu aliantiloru vrę sę-si urmaresca ins'a-si scopuri politice.

„Dupa venirea pre tronulu a principelui Carolu, intentiunea acęst'a s'a ivitu in modu si mai pregnantu prin reformarea decretata si immultirea armatei dupa modelulu prussianu. Armat'a stabile si-perdũ inse tipulu destinatiunii sale originale, avendu sę faca numai servitiu de garnisonu, si astu-feliu amenintia a deveni una arma periculoasa in man'a unui principe ambitiosu, care ar' fi potutu abusã de dins'a mai multu spre scopurile sale personale.

„De ora-ce inse in Romania'a existe una partita numerosa, carea nu prę se increde, si cu totu dreptulu, in intentiunile principelui Carolu, cari intentiuni nu a rare-ori se prescriu de la curtea afina, essecutarea planuriloru lui de organizatiune a intempnatu mari obstacole. Reformarea armatei dupa modelulu prussianu nu prę progressã, pana-ce in fine, lovirea de statu de la 22. martiu a. c. a delaturatu tote elementele oponente si a deschisu era-si calea pentru cestiunea de organizatiune. Daca reformarea dupa sistemulu prussianu se va essecutã fãra difficultãti, armat'a romana se va urcã la 120.000 fetiori infanteria si 20.000 fetiori cavaleria, si astu-feliu va representã una putere armata, carea nu stã nici-decãtu in raportu cu insemnetatea politica a principatului.“

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedintia de la 20. aprile, 1871.

Siedintia de asta-di se deschide la 10 ore a. m., sub presiedintia ordinaria a presiedintelui Paulu Somssich. — D'in partea guvernului sunt de facia ministrii: Balt. Horvãth Stef. Gorove si Ios. Szlãvy.

Dupa cetirea si verificarea procesului verbalu alu siedintiei d'in urma, presiedintele anuncia mai multe petitiuni, cari se trecu la comisiunea petitiunaria d'impreuna cu petitiunile presintate de deputatii Aloisiu Degrę, Aug. Pulszky, Eduardu Horn, Ales. Horvãth, Lud. Csernãtony, Ioanu Vidats, Em. Hodossy, Ioanu Keményffy, Ios. Bánó, Ernestu Daniel, Iuliu Halassy, Sig. Ivãnka si Virgiliu Szilãgyi.

Ministrulu de justitiã, Balt. Horvãth, pune pre biuroulu camerei articulu de lege sanctionatu de Majestatea Sa, despre cumperarea galeriei de icone a principelui Eszterházy. — Dupa publicare se tramite camerei magnatiloru.

Urmeza la ordinea dilei bugetulu camerei pentru lun'a lui aprile, si se voteza, fãra observatiune, in suma de 263.313 fl. 33 cr.

Dupa ace'a se cetesce a trei-a ora si primesce definitivu proiectulu de lege despre impreunarea cãliloru ferate

rectiune ce a luat opinione publica in Romania'a libera de cãte-va decade incoce in contra fanariotismulu, s'ar' parę la prim'a vedere, cã ar' fi cu totul otiosa. Noi inse credemu cã suntemu bine informati daca sustienemu, cã chiaru asta-di se mai afla destui omeni in Romania'a, cari d'in contra nu sustienu neci mai multu neci mai putienu, decãtu cã moldavo-romani au sę multumęca numai fanariotiloru pentru acelu gradu de cultura, pre care se afla natiunea romanęca, si chiaru pentru positiunea politica, in care se vede Romania'a aventata si inaltata in dfilele nostre. „Moldavo-romani pãna pre la a. 1700 erãu lipsiti de scole; fanarioti au venitu in tięra ca domni si au deschisu pentru fiii boieriloru scole eline, precum au deschisu iesuitii in alte tięre scõle latinesce, era in Transilvania inca si cãte una scõla daco-romanęca. Moldavo-romani inainte cu 170 de ani neci nu visãu ca sę se puna in contactu prin ajutoriulu limbei francece cu popõrele cultivate d'in apusu. Mavrocordatii au venitu si i-au indemnatu ca sę invetie limb'a franceca si sę męrga la Parisu. Aristocratia d'in Fanaru a aperatu de atãtea ori caus'a principatoru romanesci la Põrt'a ottomana, si totu fanarioti au fostu acei-a, cari in pacea dela Carlovitiu au scapatu principatele de incorporarea loru la imperiulu germano-romanu, sęu mai de aprõpe la Ungaria. Calugarii d'in Fanaru au luptatu in contra iesuitiloru pre terenulu religiosu, si au salvatu beseric'a romanęca de jugulu loru.“

Acestea si alte asemenea merite aducu inainte aperiitorii fanariotiloru in favõrea loru si in contra daco-romaniloru, pre cari i descriu ca pre poporulu celu mai ingratu d'in lume, cum si grosolanu, mojicosu, aprõpe barbaru. Neci nu este asię de multu, de candu unu diariu grecescu d'in Con-

austrice cu cele d'in Sassoni'a. Se tramite camerei magnatiloru spre deliberare.

Se pune apoi in desbatere proiectulu de lege despre construirea cãlii ferate Eperiesiu-Tarnovu. Raportulu comisiunii centrale, Augustu Pulszky, recomanda camerei adoptarea proiectului d'in cestiune; inse propune, ca venitoriulu ministru de comunicatiune sę presinte, de-ndata cu proiectele de legi despre construirea cãliloru ferate si planurile precum si proiectulu spesseloru necesarie, cã la d'in contra sectiunile nu se potu demite in neci una cã sultare speciale.

Ministrulu Gorove declara, cã in venitoriulu ordonã, ca sectiunile sę primesca cu una d' inainte d' incepe deliberarea vre-unui proiectu de lege tote planurile si proiectele de spesse.

Ernestu Simonyi nu este multumitu cu decisiunea ministrului, ci dorece ca planurile si proiectele spesse sę nu se presinte numai sectiuniloru, ci si camerei. Dupa acea, combatendu sistemulu de pãna acuma observatu cu privire la planurile cãliloru ferate, propune, ca camerei sę amēne pertratarea acestui proiectu de lege, pãna camerei guvernulu va fi presintatu si proiectulu de lege despre construirea cãlii ferate Munkács-Stry, pentru ca estu-modu se pota discutã de una-data.

Ales. Bujanovics se declara contra amēnãrii cestiunii proiectului d'in cestiune; era Eduardu Horn pãdeza in favorulu propunerii deputatului Simonyi.

Ministrulu Gorove spune, cã deputatulu Simonyi pentru ace'a a propusu, ca ambele proiecte sę se discuta de una-data, pentru ca camera sę alege numai unu d'in ele, inse acęst'a este imposibilu, cã-ci camera a manifestatu dorintia prin repetite concluse, ca sę se discustreasca ambele linie ferate. Dreptu-ace'a oratorele respinge propunerea d'in cestiune.

Danilu Irãnyi intrebã pre ministrulu de comunicatiune, daca guvernulu crede a fi mai cu scopu, a impune contributiune mai mare proprietariloru d'in tinenturile, cã primescu cãli ferate, pentru ca estu-modu sę supporte de una parte d'in greutãtile garantãrii intereselor.

Ministrulu Gorove raspunde, cã guvernulu s'a ocupatu degiã cu acęsta cestiune de totu importanta, si cã se va si luã in consideratiune cu ocaziunea introducerei tastrului generalu.

Toma Vécsey pledęza in favorulu propunerii comisiunii centrale.

In fine presiedintele intrebã camerei daca primescu sau nu propunerea deputatului Simonyi. Dupa ce mai bira Ernestu Simonyi, ca propunetoriu, si Aug. Pulszky, raportorele comisiunii centrale, majoritate camerei respinge propunerea d'in cestiune, si asię se discutiunea a supr'a proiectului, si, dupa una descurta, la carea participara Colomanu Tisza, ministru Gorove, Ernestu Simonyi, Ales. Bujanovics si Eduardu Zsedényi, se admite atãtu in generalu si in specialu.

Urmeza apoi discutiunea a supr'a documentulu concessiune si se admite nemodificatu.

Siedintia se inchiaia la 1 3/4 ora d. m.

In siedintia de asta-di a camerei, 22. d. ministru de culte si instructiune publica, Teodor Pauler, a respunsu la dõue interpellatiuni facute in privintia autonomiei besericei catolice-mag-

tantinopole apostrofã pre romani dicundu-li: Poporu nostru, barbaru ai fostu, si noi te-amu luminatu.*)

Daco-romani transilvani au unu proverbu carele se cãta cãta voiesci sę cunosci bine pre cine-va, sę manare elu unu cantariu de sare. Romanii d'in Romania'a libera mancatu cu fanarioti in cãte-va generatiuni multe militare de sare; de unde urmęza, cã ei trebuie sę-i si cã forte bine, ceea ce se põte aflã nu numai d'in conversatiune ce avemu noi cu dinsi preste anu, ci si d'in mai multe scripte publicate a supr'a fanariotiloru, mai alesu de d' in ane incoce. Cu tote acestea noi in appetãriile nostre vomu provocã de locu la auctoritatea scriptoriloru, si publicistiloru moldavo-romani, ci vomu presupune cã judecãndu in caus'a propria, potu fi condusi de patima. Intrebã inse cu atãtu mai vęrtosulu pre alti scriptori si alti martori straini, desinteressati, apoi ne vomu consulta esperintia propria de ani trei-dieci si cinci, si numai aceea ni vomu pune intrebarea, daca fanarioti facutu daco-romaniloru bine sęu reu, prin urmare, dacã merita respectulu si multumit'a, sęu d'in contra despectulu si urgi'a loru.

Ce intielegu daco-romani sub numele de fanarioti?

Ei intielegu in sensu mai intinsu pre intreg'a natiune sęu boierime atãtu laica (mirena), cãtu si cleru a natiunei grecesce, intru cãtu adeca põte fi vorb'a in C-

*) Vedi reproductiunea mai pre largu in Tru Carpatiloru Nr. 357 d'in 1/13 Oct. 1870 dupa dia „Neslotos.“

anume a) in privinta placetului regescu, si b) daca voiesce guvernulu a subcerne statutulu organicu alu catoliciloru camerei spre aprobare, inainte de a a-lu substerne spre santionare.

Responsurile ministrului in amendou privintile au fostu indestulitoriu, dicundu ca va ingriji pentru sustinerea placetului regescu, si ca statutulu organicu lu va substerne la camera spre aprobare, ér' pana atunci nu va iertá punerea acelu-a in lucrare.

Pest'a, 18. aprile, 1871.

(Judecatoria reg. in comitatulu Dabacei. O parere ratecita. Rogare cátra deputatii romani d'in diet'a Ungariei.)

Dorint'a comuna a comitatului Dabacei si a cetáti libere reg. Gherl'a e, cá diet'a Ungariei se deé si comitatulu amintitu o judecatoria, care se aiba resiedint'a in Gherl'a.

Comisiunea de 25., esmisa d'in sinulu dietei cu insarcinarea, ca se fipseze resiedintile judecatoriloru, nu a luat in consideratiune dorint'a unui teritoriu cu poporatiunea aproape de 100.000 suflete, si comitatulu Dabacei l'a impartitu judecatoresce intre comitatele Clusului, Solnocului-interioru si districtulu Bistritiei.

Representantiele comitatului Dabacei si a cetáti Gherlei, aflandu-se vatemate profundu prin acésta decisiune a comisiunei de 25, au indreptatu petitiuni cátra diet'a Ungariei si comisariulu regescu d'in Transilvania.

In aceste petitiuni si-areta nemultiamirea :

1) pentru-cá comisiunea amintita in operatulu seu, pentru teritoriulu comitatului Dabacei nu a designatu resiedintia de judecatoria regesca ;

2) pentru-cá, dupa operatulu comisiunei, tote comunitatile comitatului aru trebui alaturate la atari judecatorie singulare, care-su asiediate afara de teritoriulu seu propriu si d'in acésta impregiurare s'ar' nasce acea stare anomala, cá comunitatile in cauzele judecatoresce s'ar' tiené de o jurisdictiune si in cele administrative de alt'a ;

3) pentru-cá comisiunea in operatulu seu a delaturatu cetatea libera reg. Gherl'a, carea a fostu si este resiedint'a comitatului Dabacei si care cetate, afara de ace'a cá in privint'a spirituala si materiala merita atentiune, localitatile necesare pentru judecatoria le dá statulu gratuitu.

In petitiuni se aduce de motivu principalu, cá comitatulu Dabacei, in cointelegere cu comitatulu Solnocului-interioru, in loculu impartirii teritoriale necorespondentorie de pana acum'a, propune o arondare judecatoresca noua, dupa care mai multe comunitati s'aru dismembrá d'in comitatulu Solnocului-interioru si s'aru alaturá cátra teritoriulu judecatorescu alu Dabacei, a carui-a resiedintia ar' fi Gherl'a, ca locu centralu.

In fine, representantiele comitatului Dabacei si cetáti lib. reg. Gherl'a, in petitiunile loru si-exprima sperant'a firma, cá diet'a nu va suferi ca o jurisdictiune autonoma de mai multi seculi, care are o poporatiune aproape de 100,000 suflete, se se disolve, interele acelei-a se se desconsidere si o cetate care se afla pre calea prosperarei spirituale si materiale, se fia lipsita de dreptulu de a fi resiedint'a si centrulu unui teritoriu judecatorescu considerabilu.

Spre validarea dorintiei loru, representantiele jurisdictiuniloru numite au alesu d'in sinulu loru doue deputatiuni,

de una aristocratia ; éra in sensu mai strinsu fanarioti se numescu acelea familie nobile grecesci, cari se tragu d'in familiile fruntasie, câte au scapatu cu viétia de sabi'a lui Mohamedu II. in 1453, cum si acelea, cari de atunci incoce pre un'a séu alta cale s'au innaltiatu pre de-a-supr'a poporului grecescu, si au sciutu a se tiené ór-si cum in grati'a despotului cuceritoriu. Apoi fiindu-cá parte mare d'in acestea familie locuesce in acea regiune a Constantinoplei, care se numesce Fanaru, de la turnulu luminatoriu (phanarion ; ital. il, fanale), lumea s'a dedatu a le numi familie d'in fanaru, fanariote, fanarioti. In decursulu timpuriloru acestei nomenclature simple a unei localitati i se dede una alta semnificatiune de cea mai mare importantia in istoria imperiului ottomanu. Politic'a fanariota, scól'a politicee fanariote séu bizantine ajunse de proverbiale in cercurile mai inalte si in diplomatia, pentru cá acea politica treceá si mai trece inca pana in dílele nóstre de cea mai astuta (viciéna), de cea mai raffinata, de cea mai nealegutória in midiloece, in cátu multi se indoiescu, la care d'in doue se deé antietatea, la politic'a iesuitica d'in apusu, séu la cea fanariotica d'in resaritu. Scól'a centrale a politicee fanariote este, precum de sine se intielege, in Constantinople, éra filial'a ei se afla in Bucuresci.

Elementele istorice ale aristocraticee fanariote. Aristocratia, séu daca mai voiti, oligarci'a séu patriciatulu vechiu alu imperiului romanu orientale, asié cum s'a continuatu elu dupa desfacerea imperiului in doue diumetati prin imperatulu Teodosiu, fusese compusu si amestecat mai alesu d'in numerulu celu mare alu familielor patriciane latine, cari indata dupa stramutarea tronului deia Rom'a vechia la Bisantiu s'au stramutatu si ele atátu d'in Rom'a, cátu si d'in alte parti ale Italiei ;

cari se convinga pre cei competinti despre adevéru justei loru cereri. Deputatiunile au facutu destulu misiunei loru si de la toti au primitu promisiuni asecuratorie.

Deputatiunile, intre altii, au fostu si la D. ministru de finacie Kerkapoly, si aducundu-se inainte si ace'a, cá ar' fi bine daca s'ar' dá judecatoria si districtulu Nasaudu, etc., baremu d'in consideratiuni politice si de natiunalitate, de-cum-va nu ar' subversá si alte interese considerabili ; dlu ministru a spusu deputatiloru francu, cá elu nu se va invoi neci odata ca se se deé ore-carui-a tienutu judecatoria d'in consideratiuni de natiunalitate, pentru-cá, daca s'ar' dá, pentru esemplu, Nasaudulu judecatoria, atunci romanii aru pretinde ca judii toti se fia romani, si in acestu casu daca unu magiaru ar' avé procesu la judecatori'a romana, de securu l'ar' perde ; ér' de cum-va la judecatori'a de pre teritoriulu romanu s'ar' numi judi magiari si sasi, atunci romanii ar' murmurá si aru areta nemultiamire, asié dara, dice dlu ministru, se pastráru banii si vomu fi cu ei, dar' prin concederea de judecatorie d'in respecte de natiunalitate numai neplaceri ni cascigámu.

Acésta parere a dlui ministru e forte ratecita si precipitata, si nu credu cá ace'a e rezultatulu unei cugetári si ponderári seriose a Dsale, si toem'a pentru ace'a numai atá-t'a am de a-i reflectá : cá dlu ministru nu si-a adusu a minte cá, candu a emisu parerea acést'a, in acelu momentu a condamnatu tote judecatoriele d'in comitatele si scaunele transilvane, ai caroru membri sunt in maioritáte — daca nu esclusivu — magiari, de la cari, dupa parea dlui ministru, romanulu nu pote acceptá dreptate, daca d'in intemplantare are procesu cu unu magiaru.

Parerea dlui ministru a surprinsu pre membrii deputatiuniloru si cu toti o au calificatu de unilateralu si ratecita.

Dupa aceste, fia-mi permis a me adresá cátra deputatii romani d'in diet'a Ungariei cu rogarea : ca, de-cum-va comisiunea de 25 nu ar' implini dorint'a comitatului Dabacei si cetáti Gherl'a, se binevoiesca a spriginí cererea loru in siedintiele camerei reprezentantiloru si a collucrú ca tote interesele tienuturiloru romane transilvane, in cátu privescu organizarea justifiaria, se fia considerate.

N-u.

Lipov'a, in 6. aprile 1871.

Este unu ce de tote dílele a vorbi multu despre starea Chesintiului.

Acésta nefercita comuna, de candu s'a pomenitu cu famili'a „Dábiciu“ in mediu-loculu seu, cea mai neodihnitá si intrigantá familia in totu comitatulu Timisiului, totu-de-un'a a suferitu.

Este ore-care rusine a face mentiune in publicitate, cá invetiatorii si notarii, cum veniáu, se alungáu, si mai alesu invetiatorii, 3—4 lune unulu apoi altulu, asié incátu acést'a, pentru Chesintiu, devenise usu.

De candu inse ne despartáramu cu ierarchi'a, acésta familia intrigantá de care se tienu si cei duoi cinstiti preoti, a caroru-a nume, de greatia, nu voimu a le mai aminti, pusera carulu in petre spre a trage comun'a Chesintiului sub ierarchi'a Timisiorei, sub cuventu, cá e „mista“, fára se scia macara unu sufletu limb'a serbesca.

Apucara a seduce poporulu prin feliu de feliu de midiu-loce urite, ci in daru cá-ci treb'a nu li succede, li stá in cale Andreescu.

Acum, vedendu acesti semi-serbi, intriganti in supre-

apoi d'in una parte a familielor grecesci, care au fostu patronate si adunate impregiurulu tronulu imperatescu, la ale carui radie li placeá a se sorí, pentru-cá vechiulu spiritulu democraticu alu greciloru disparuse impreuna cu institutiunile d'intre acelea familie. Asié in Constantinopole vedemu pana la Iustinianu I. si chiaru dupa elu inca aproape unu seculu, una aristocratia latino-grecésca, care vorbeá amendoué limbele, adeca si elin'a si latin'a, in acelu-a-si tempu inse familiile aristocratice latino-grecesci incepu se adopte in sinulu loru inca si familie de barbari, precum goti, bulgari, s.a. Adoptarea religiunei crestine prin barbati de un'a, casatoriele de alta parte, dá ocaziune mai multoru familie straine de a se incorporá la familiile aristocratice vechi. — Incetú cu incetulu venindu la tronu imperatori de natiunalitate grecésca, éra limb'a elina apucandu pre de-a-supr'a celei latine, care pana atunci fusese si limb'a curtei, si in mare parte a legislatiunei, familiile latino-romane disparura d'in cercurile mai inalte impreuna cu limb'a latino-romana. Totu asié se intemplá si in eclesi'a cristiana d'in Orientu, totu ce a fostu latinu, successive a disparutu, pentru-cá s'a concentratu in anticulu seu focaliaru, in Rom'a si in tota Itali'a, de unde apoi s'a latitu d'in nou, acum inse sub protectiunea crucei si a evangeliiei, preste tota Europ'a apuséna si meridionale. Asié urmele limbei latine in Orientu au mai remasu inca numai la poporulu compusu d'in coloniile aduse de la Rom'a si d'in Itali'a tota, in difforite tienuturi ale trianguului illiricu, in Epiros, in Macedoni'a, in Traci'a, si de la Traianu incoce pana tardú dupa d'insulu, in Daci'a propria.

Cá ce felin de aristocratia bastarda, destramata, corupta, adeca lipsita de ori-ce virtuti, atátu private, cátu si publice civili, a incungiaratu tronulu celu asiediatu numai

mulu gradu, cá cu serbi'a in beserica si scole nice vorba nu pote se fia, vedendu acésta mana de omeni malitiosi, cá crucea li-se scose si se inlocui prin cea romana, vedendu ei, in fine, cá dupa licuidatiunea socotelor besericesci tienuta, au se depuna in cas'a besericesca o summa insemnata de bani, ce i-au defraudatu, vedendu apoi cá tote incercárele loru de a face cu Andreescu cá si cu antecesorii lui, de a-lu despoia de onore in faci'a lunei, sunt indesiertu, — se adunara la svatu sub presiedint'a Caiáfiei si Anei, cá se-lu omora, se-lu impusce, cá-ci numai asié voru scapá densii, numai atunci, candu poporulu romanu d'in Chesintiu va fi lipsitu de bravulu seu conducatoriu Andreescu, numai atunci voru poté se-si realiesdie planurile cele dracesci, dar' providint'a voi altcum si nici ast'a nu li succese, cá-ci Andreescu traiesce !

Sermanulu Andreescu, d'in reshunare fu impuscatu, dar' acést'a nu s'ar' fi intemplantu daca consistoriulu Aradanu nu s'ar' fi aretatu atátu de indiferinte facia de caus'a popiloru stricati de acolo. Apoi est'a e consistoriu romanu, nu justitia magiara, amaru nóe !

Respunda acum consistoriulu, carele in restempu de 4—5 ani nu avú tempu, a face se incete intrigele serbesci, ci totu pituli, rogárele cele multe ale romaniloru contr'a preutilor immoralí ; respunda consistoriulu romanu, nu justitia magiara, pentru tristele intemplantari, cari ne facu de risulu lunei !

Consistoriulu este tota caus'a !

Ni pare inse bine, cá bravulu Andreescu a remasu in viétia, cá-ci prin mortea d'insului nu numai cá amu fi perditu unu invetiatoriu de cari putieni avemu, ci si unu zelosu si aprigu natiunalista, carele a datu dovedi, cá pentru binele poporului romanu Chesintianu, si pentru natiune, nimicu n'a crutiatu, nice chiaru vieti'a ! elu este Martiru !

Suntemu torte curiosi a vedé mesurele ce le va lua acum'a Consistoriulu Aradanu cu popii d'in Chesintiu, protegé-i-va si mai de parte ? séu i va stramutá inlocuindu-i prin unu prentu bravu si energiosu, cá-ci numai atunci voru incetá atentatele si voru secá tote reutátile immultite prin preotfmea immoralá.

Tragemu atentiunea On. Sinodu diecesanu a supr'a causei preé urginte a Chesintiului ! !

Mai multi romani.

VARIETATI.

*(† Necrologu.) Paulu Nyáry, fostu de mai multi ani vice-comite alu comitatulu Pest'a, conducatoriu opusetiunei d'in acestu comitatu, si deputatu dietale in camer'a ungresca, s'a sincesu ieri, 21. aprile, inainte de media-di. Cátra 10 ore a. m. mersese in cas'a lui Stein, stad'a Mari'a-Valeri'a, si intreba pre pazitoriulu casei dupa locuint'a unui domnu. — Pazitoriulu lu indrumá in etagiulu antáiu, spunendu-i cá acolo locuesce domnulu pre care lu céra, inse Nyáry se sui pana in etagiulu alu patrlea, si sari prin una feresta a ambitulu in curtea pardosita, unde mori numai decátu. Cadavrulu sinucisului fu transportatu in spitallu cetáti pentru obductiune judecatoresca, si judele cetáti, fiindu incunoscintiatu despre acésta intemplantare orribila, ordiná numai decátu interventiunea justitiei. In bosunariulu defunctului s'au gasitu mai multe epistole cátra diferite persone, intre cari un'a cátra vice-comitelem primariu alu comitatului Pest'a, dlu Ludovicu Beóthy, inse neci un'a

pre despotismu si pre superstitiune, s'ar' poté cunosce mai bine, candu tempulu si spatiulu ni-ar' értá, ca se descriemu aici un'a câte un'a, câte-va mii de fapte de infamia si de rusine ale acelei aristocratice, ale imperatiloru si imperateseloru si chiaru ale mai multoru clerici, pre unu periodu de una mie de ani. In locu de acést'a, constrinsi a ne accommodá dupa tempu, lasámu se vorbésca preste totu una d'in cele mai mari auctoritati in istoriografia.

Istoriculu anglu Edvardu Gibbon, in minunatulu seu opu scrisu despre decadintia si ruina imperiulu romanu, candu vine la imperiulu romanu orientale, in capu XXXIX, voindu a se ocupá de istoria imperatiloru Zeno si Anastasiu, cum si de a gotiloru preste urmatoriele :

Dupa caderea imperiului romanu in apusu, in intervalu de unu semi-seculu, adeca pana la domni'a memorabile a lui Iustinianu I, nu se aflá decátu numele obscure si annalile imperfecte ale lui Zeno, Anastasiu si Iustinu, cari s'au urcatu unulu dupa altulu pre tronulu d'in Constantinopole. In acelu-a-si periodu Itali'a se reinbarbatá si ajunse la inffiorire sub administratiunea unui rege gotu (Teodoricu), carele ar' fi meritatu una statua intre cei mai bravi cetatieni ai Romei antice.

Acetea cuvinte ale lui Gibbon se reducu la periodulu d'intre anii 474 si 527, in care veni Iustinianu I. la tronu cu socia sa Teodor'a, care mai innainte fusese comedianta.

(Va urmá.)

d'entre aceste epistole scrise de man'a lui Nyáry nu porta nici una subscriere. Intre charte s'au gasitu unu registru despre creditorii sinucisului si unu estrasu despre averea lui. D'in epistole se vede, ca motivulu acestui pasiu infioratoriu alu lui Nyáry a fostu derangiarea averei lui, carea, pretiuita de insu-si sinucisulu la 59,000 fl. v. a., era ingreunata cu detorie in suma de 49,000 fl., si asié, precum dice in una epistola, dupa-ce a damnificatu si pre amicii sei, nu i-a ramas alta-ce de facutu, decatu a-si pune capetu fortiatu vietiei sale plina de activitate. Sinucisulu se va imormenta luni, in 24. aprile, in loculu natale Nyáry-egyháza, comitatulu Pest'a, unde va fi petrecutu de una comisiune alesa d'in sinulu camerei, in carea face parte si deputatulu romanu Petru Mihályi.

* († *Nocrologu.*) Un'a d'entre ilustratiunile facultatii medice la universitatea sciintieloru d'in Vien'a si celebritate europeana, Dr. Opolzer, au repausatu in 18 aprile, a. e. in etate de 63 anni.

* (Multumita publica.) Subscrisulu multumesce Dlu Vitezu si toturoru amiciloru, cari, prin Dlu binevoira a me ajutá in strimtorarea, in care me adaj. Turinu, aprile, 1871. Dragescu.

* (Dupa proiectulu comisiune de 25), in Transilvani'a voru esiste tribunale de prim'a instantia: 1) in Clusiu cu judecatorie singulare in Clusiu, Colosiu-Monostoru, Mociu si Hodinu; 2) in Gherla cu judecatorie singulare in Gherla, Hidalmasiu, Pantielu-Cehu si Cicu; 3) in Deesiu cu judec. sing. in Deesiu, Lapusiulu-ungurescu si Beclénu; 4) in Turda cu judecatorie singulare in Ludosiu, Turda, Vintiuulu-superioru (scaunulu Ariesiului) si Iar'a-inferiora; 5) in Reen cu judecatorie singulare in Reen, Görgö-Szent-Imre si Téca; 6) in Abrudu cu judecatorie sing. in Abrudu si Zlatna; 7) in Aiudu cu judecatorie sing. in Aiudu, Uior'a si Blasiu; 8) in Alb'a-Jul'ia cu judecatorie sing. in Alb'a-Jul'ia, Gregersdorf si Orestia; 9) in Deva cu judecatorie singulare in Deva, Ili'a-muresiana si Rapoldu; 10) in Hatiegu cu judecatorie singulare in Huniador'a, Hatiegu si Poiu; 11) in Sabiu cu judecatorie sing. in Sabiu, Sebesiu, Visacna, Nocrigu si Mercuria; 12) in Fagarasiu cu judecatorie sing. in Vistea-inferiora, Fagarasiu, Zernesci si Sierpeni (Sierca'a); 13) in Brasiovu cu judecatorie singulare Brasiovu si Satu-lungu; 14) in Sanu-Georgiu cu judecat. sing. in Sanu-Georgiu si Bátor; 15) in Kézdi-Vásárhely cu judec. sing. in Kézdi-Vásárhely si Covasna; 16) in Ciucu-Sereda cu jud. sing. in Ciucu-Sereda si Ciucu-St.-Martinu; 17) in Gyergyó-Szt.-Miklós cu jud. sing. in Gyergyó-Szt.-Miklós si Ditró; 18) in Székely-Udvarhely cu judec. sing. in Székely-Udvarhely, Székely-Keresztur si Oklánd; 19) in Tergulu-Muresiului cu judec. sing. in Tergulu-Muresiului, Nyárad-Szereda si Erdő-Szt.-György; 20) in Bistritia cu judecat. sing. in Bistritia si Lechnitz (Lechintia); 21) in Naseudu cu judec. sing. in Naseudu si Rodna; 22) in Elisabetopole cu judec. sing. in Elisabetopole, Radnót si Dicső-Szt. Márton; 23) in Mediasiu cu judec. sing. in Mediasiu, Bulgesci si Sieic'a-mare; 24) in Sighisior'a cu judecatorie singulare in Sighisior'a, Rupea si Cinculmare. Deci in Transilvani'a voru esiste, in loculu celorlu 16 judecatorie collegiale de mai inainte, 24, prin urmare cu 8 mai multe, si in loculu celorlu 81 de judecatorie singulare, numai 70, cu 11 mai putiene.

* (Una epistola a lui Garibaldi.) Gard'a nationale d'in Parisu, prin cetatienu Tibaldi a primitu de la Garibaldi epistol'a urmatoria: „Caprer'a, 28. martiu, 1871. Cetatieni! Vi multumesce pentru onorea ce mi-ati aretatu prin denumirea mea de supremu comandante alu gardei nationale d'in Parisu, pre care o iubescu, si intr'adeveru m'asi felicitá cu mandria daca a-si poté fi partasiu la gloria si suferintiile ei. — Cu tote acestea inse trebuie se vi facu urmatori'a declaratiune: Unu comandante alu armatei parisiane si unu comitetu administrativu, fia elu ori cum organisatu, sunt trei poteri necompatibile facia cu starea actuala a Franciei. Despotismulu ni stá in fagiu cu preponderanti'a concentratiunei; totu cu acést'a trebuie se intempinati pre neamiculu vostru. Alegeti unu cetatienu bravu, de cari aveti in abundanti'a: Victor Hugo, Louis Blanc, Felix Pyat, precum si Edgar Quinet, impreuna cu cei-alti magistri vechi ai republicei radicale voru correspunde scopului vostru. — Generalii Crémér si Billot, cari, precum vedu, asemenea possuudu increderea vostra inca sunt demni de a fi luati in consideratiune. Innainte de tote inse cautati, ca numai unu singuru barbatu, caracteru prohu, se fia aradicatu la demnitatea suprema cu potere nemarginata. Acestu barbatu va sci se-si aléga negresitu si alti barbati cu probitate, cari lu voru ajutá in fatigos'a misiune, pentru eliberarea patriei. Si daca veti avé fericirea, se poteti aflá unu Washington, atunci Franci'a vorundu se va aradicá d'in starea sa deplorabile, cu una demnitate mai mare ca ori candu alta-data. — Aceste conditiuni, se nu credeti ca sunt una scusa, prin care asi voi se me retragu de la implinirea datoriei mele, de a servi cu devotamentu

Franciei republicane. — Nu, eu nu renunciu la speranti'a, de a mai luptá inca alaturea cu acesti bravi, si sum alu vostru cu devotamentu. G. Garibaldi.

* (Una noua secta religiu-naria.) Cunoscutul Dr. Hipolitu Tauschinsky, care de presinte locuiesce in Gratiu, facu cunoscutu locutientiei c. r. d'in Austri'a-Inferiora, ca amicii si confesorii doctrinei sale „Nunciulu adeverului, libertatii si iubirei“ d'in Vien'a si giuru s'au intrunutu de-o-cam-data in una societate religiu-naria nerecunoscuta inca prin lege si si-ai alesu de capu alu loru pre Caietanu Schaedle, maestru de pensaria in Fünfhaus. Doctrinela „Nunciulu“ suna: 1. Noi recunoscemu lumea ca pre una unitate infinita in spatiu si timp, a carei energia creatoria o insemnamu cu numele „spiritulu lumii.“ 2. Noi recunoscemu, ca omenimea este un'a d'entre nenumeratele forme, in cari spiritulu lumii se manifesteaza in sirulu desvoltariloru sale; noi recunoscemu, ca genulu omenescu progresseza si dechiaramu, ca este detoriti'a fiacaru omu de a collerá d'in tote poterile sale la acésta ameliorare. 3. Noi recunoscemu indestructibilitatea fiintiei in tote fenomenele spiretului lumii si, prin urmare, si in omu si astu-feliu consideramu, mortea numai de una trecere in alta forma de existenti'a timpuraria. 4. Noi recunoscemu, ca pentru tote faptele trebuie se urmeze una recompensa, carea este inse totu-de-un'a de una natura timpuraria. 5. Noi recunoscemu, ca acele fapte sunt bune, cari corespundu principiului fiintiei: egalitate toturoru omeniloru, si promoveza progressulu omenimei. Tote faptele contestatorie acestui principiu sunt condamnabile. 6. Noi recunoscemu notiunea „Dumnedieu“, idee'a perfectiunii absolute, de una pretensiune a ratiunii omenesci. Legea morale a „Nunciulu“ suna: Libertatea ti-impune se fii: moderatu, blandu si pacientu, consciintiosu si adeveratu, curatu, diligentu si cutiatoria. Dreptatea ti-demanda: se nu vatemi, se nu maltratezi, se nu omori, se nu insieli, se nu turi, se nu rapesci. Amorea ti-impune se fii: amicabile cátra toti, condolinte cu cei nenorociti, veselu cu cei fericiti, se ajuti pre seraci, se grigesci de morbosu, se aperi pre nepotintiosu. Dlu Tauschinsky se roga, in fine, ca locutientia c. r. se ie actu despre existenti'a mentiunatei asociatiuni religiu-narie.

* (Diuaristica italiana.) In regatulu Italiei in presinte aparu 723 diuarie, anume 101 in Florenti'a, 97 in Milanu, 73 in Turinu, 47 in Neapole, 32 in Boloni'a, 31 in Veneti'a si 352 in celelalte orasie.

* (Perulu decapu.) Unu anglesu, ca-ci cine altulu ar avé pacientia, neavendu altu ce-va de lucru, a numeratu la mai multi omeni firele d'in perulu capului si alu barbei. — Astu-feliu a aflatu, ca unu omu bine crescutu are 130,000 fire de peru in capu si 14,000 de fire in barba. — Cine nu crede pote se numere, ca se se convinga; noi mai bucurossu — credemu.

* (Ministrulu culteloru sialu instructiunii) publice au numitu pre DD. I. Rosiescu, prot. rom. gr. or. si Gavr. Popu, protop. rom. gr. cat. de profesori pentru inv. religiunii, la institalu preparandialu de statu pentru femei in Clusiu.

Sciri electrice.

Monaacu, 19. apr. Escomunicarea lui Dölinger urmá d'in caus'a eresiei formale si pentru nerecunoscerea infallibilitatii.

Parisu, 19. aprile. Trupele de Versali'a respinsera la Neuilly avangardele federatiloru in departare de 100 metre. — Diuariele „Mont d'ordre“ si „Vengeur“ aproba programulu conciliatoriu, in care se dice: Sustienerea republicei si a dreptului comunalu in tote cetatile franceze; autonomi'a gardei nationale; dissolverea Adunarii nationale si a communei; alegerea de nou a Adunarii nationale si a consiliariloru municipali; apoi unu guvern interimalu in Versali'a si Parisu, precum si amnestia deplina si armistitiu.

Brussele'a, 19. aprile. Conferinti'a intrunuta pentru statorirea paci si-va terminá in scurtu lucrurile. Franciei nu i s'a facutu nici una concessiune. — Diuariulu „Nord“ spune, ca demisiunea lui Picard este fapta.

Parisu, 19. apr., ser'a. Canonad'a si foculu de pusce a duratu asta-di tota diu'a intre Courbevoie, Port'a Maillot, Puteaux si Leval. Dombrowsky s'a reintorsu de la Asnières si a intaritu punctele amenintiate de la Neuilly. In tote stradele si intrările de pre partea sudica a Parisului se radica barricade si se facu siantiuri. „Reveil“ deminte scirea ca trupele de Versali'a s'aru aflá in posesiunea podului de la Asnières. In forturi se desvolta mare activitate spre a repará daunele suferite. „Siècle“ dice, ca legea municipale, ce s'a votatu in Versali'a, reduce libertatea comunale a Parisului aproape la nulla.

Versali'a, 19. aprile. Comun'a a decretatu confiscarea bunuriloru toturoru celorlu absentu, ca

tradatori de patria. Essercitarea cultulu divinu s'a suspendatu, de domineca incoce tote besericele d'in Parisu sunt inchise. Ministrulu de finante negocieza pentru unu imprumutu in suma de unu diumetate de miliardu, spre a-lu platí nemtiloru, ca se se retraga d'in forturile de pre tiermurele dreptu alu Sequanei. Comun'a vré se confiste mobilele ambasadurei austriace, sub cuventu, ca sunt ale ex-imperatricei.

Versali'a, 20. aprile. (Officialu.) Foculu d'in partea insurgentiloru a incetatu asta-di demanetia mai de totu. — In Asnières s'au ocupatu doue tunuri de ale insurgentiloru. Maresialulu Canrobert a sositu in Versali'a. — Aici se concentreza necontentitu truppe noue.

Monaacu, 20. aprile. Professorulu de universitate Friedrich a primitu unu decretu arepiscopescu, prin care i se comunica marea escuminicatiune cu tote consecintiile ei canonice, d'in caus'a ca a denegatu in publicu principiile clare si sigure de credintia.

Bucuresci, 20. aprile. Principele Carlu in respunsulu seu la nota ce i-a adressatu-o Port'a, asigura pre marele-viziru ca guvernulu romanu intrebuintieza tote mediu-locele, spre a impedece repetirea unoru evenimente, cari aru poté se vateme auctoritatea suzerana a Portii. — Respunsulu dá a intielege, ca una ocupatiune a Romaniei de truppele turcesci ar fi neoportuna si ar produce numai incurcature. — Principele si principes'a au plecatu asta-di in Moldov'a pre unu tempu cam de diece dille.

Parisu, 20. apr. Insurgentii d'in Neuilly fure cuprinsi ieri de una panica mare. — Trupele de Versali'a inainteza pre intrega lini'a. La 8 ore ser'a avú locu la Levallois una lupta crancena; se derimara mai multe case. Perderile insurgentiloru la Asnières au fostu forte considerabile. — Raporturile generalulu Dombrowsky si ale ministeriului de rebelu comunica necontentitu lupte favorabile pentru comuna. — Una declaratiune a comunei de la 19. c., preciseza scopulu revolutiunei, enumerandu drepturile comunale ce-rute si asociatiunea toturoru comuneloru federate pentru assecurarea unitatii franceze, si dechiaru, ca lupt'a nu se pote fini prin compromissu; declaratiunea apeleza in fine la Franci'a, se se unesca cu Parisulu in lupt'a carea se va fini cu triumfulu ideei comunale, seu cu perirea Parisului.

Petropole, 20. aprile. Principele de corona d'in Olandi'a sosese aici in 20., era principele de corona prusescu in 22. aprile.

Brussele'a, 20. aprile. Trupele de Versali'a respingu pre insurgenti totu mai tare spre Neuilly. Retragerea loru degeneréza in fuga panica; ei lasara mai multe tunuri preda adversariloru. Dombrowsky desvolta unu curagiu si una resolutiune supr'a omenesca; elu recucerí si unele tunuri singuratiche. La Meudon, Clamart si Chatillon se radicu barricade.

Roma, 21. aprile. Municipiulu romanu se pare a esi d'in indolenti'a sa de pana acum si a spriginí si d'in partea sa mesurile necesarie pentru transferarea capitalei. Elu a votatu unu proiectu pentru a usura incortelarea functiuniloru si cert concessiune de la parlamentu, spre a espropia unu numeru insemnatu de monasterie, cari au a se intrebuintia pentru locuintie.

Florenti'a, 21. aprile. Raportulu comisiunei senatului, relativu la garantiile ce sunt a se dá papei, fiseza 3.225.000 lire ca lista civile papale pre fia-care anu. D'in acésta suma au a se acoperi tote essegintiile papei si ale scaunului papalu. Raportulu enumera intre essegintie si sustienerea biblioteceloru si a museeloru vaticane, ceea-ce este in contradicere cu conclusulu camerei deputatiloru, carea a dechiaratu bibliotecele si museele de proprietate a statului.

Viena, 21. apr. Se vorbesce cu siguritate, ca delegatiunile se voru intruní aici in 22. maiu.

Florenti'a, 21. apr. Consululu francesu Choiseul aspresce presiunea contr'a transferarii capitalei in Rom'a.

Burs'a de Vien'a de la 21. aprile 1871.

5% metall.	58.75	Londra	125.35
Imprum. nat.	68.55	Argintu	122.50
Sorti d'in 1860	96.90	Galbenu	5.91
Act. de banca	743.—	Napoleond'or	9.96½
Act. inst. cred.	278.80		

Propriet., edit. si red. respundiet. : ALES. ROMANU.